

Rent vann. Trygg framtid.

Kommunikasjonsplan for Vannteam Øst, 09.05.2025

INNHOLD

1. Bakgrunn, ambisjon og mål

2. Veivalg, budskap og historie

3. Strategi og tiltak

4. Vedlegg (Kommunikasjonsprodukter)

a) Spørsmål og svar

b) One-pager

c) Forslag til innlegg i sosiale medier

d) Hvis du vil skrive kronikk

e) Forslag til kronikk

f) Kommunepresentasjon (se eget vedlegg)

1. BAKGRUNN, AMBISJON OG MÅL

BAKGRUNN

Kommunene som samarbeider i Vannteam Øst står overfor nødvendige, men kostbare investeringer i nye og oppgraderte anlegg. Disse investeringene betyr økte kostnader for innbyggerne etter selvkostprinsippet.

Det er lite oppmerksomhet rettet mot de positive sidene ved å investere i VA-infrastruktur og hva det har å si for natur- og vannkvalitet, mennesker og omgivelsene våre.

Mange aktører og komplekse tekniske spørsmål og budskap bidrar til at det er utfordrende både å kommunisere og nå frem med et klart og engasjerende budskap om hvorfor vann- og avløpsinvesteringer er så viktige.

Det er behov for

1. Økt bevissthet og kunnskap
2. Økt forståelse og aksept for høyere avgifter
3. Bedre løsninger for hvordan vi kommuniserer tematikken

AMBISJONER FOR PLANEN

Vann og avløp er hygienefaktorer i et moderne samfunn. Det er infrastruktur vi tar for gitt – og sjelden en politisk vinnnersak. Folkevalgte som investerer i nye rør og bedre anlegg tjener ikke på det, mens de som lover å holde avgiftene nede, belønnes. Resultatet er et omfattende etterslep på investeringer, men nå er det ikke lenger mulig å vente. Staten stiller strengere krav, blant annet til nitrogenrensing av avløp, og behovet for å fornye gamle vann- og avløpsledninger er prekært. Mange kommuner står derfor foran store investeringer – i en tid med høye renter, dyrtid og presset kommuneøkonomi.

Fra 1950- til 1970-tallet styrte norske politikere med et tydelig mål: å bygge landet for neste generasjon. Den tankegangen hadde bred støtte i befolkningen. Nå, i 2025, må vi gjenvinne denne forståelsen. Målrettet kommunikasjon og politisk mot er avgjørende for å lykkes. Aksept for kostnadsøkningene kommer ikke av seg selv. Den må skapes – gjennom kunnskap, forståelse og tillit. Vår kommunikasjonsplan tar utgangspunkt i at investeringer i vann og avløp er blant de viktigste investeringene vi gjør som samfunn – ikke bare for dagens innbyggere, men også for dem som kommer etter oss.

Selv om vann og avløp berører hele befolkningen, er ikke «alle» en effektiv målgruppe. Vi må prioritere dem som tar beslutningene og som skal forsvare dem offentlig. **Folkevalgte er derfor både målgruppe og kanal i denne planen.** Det er de som må trygges med kunnskap, budskap og språk som gjør dem i stand til å forklare hvorfor dette er riktig – også når det ikke er populært. De må kunne stå støtt i møte med velgerne og vise at de tar ansvar, ikke bare for dagens budsjetter, men for framtidens bærekraft.

KOMMUNIKASJONSMÅL

Overordnet mål:

Å støtte lokalt folkevalgte i å kommunisere tydelig og trygt om nødvendige investeringer i vann- og avløpsinfrastruktur, ved å formidle kunnskap, sammenhenger og samfunnsverdi på en måte som bygger forståelse og aksept i befolkningen.

Delmål:

1. Trygge politiske beslutningstakere

Gi lokalt folkevalgte innsikt og argumentasjon som gjør dem i stand til å forklare og forsvare investeringene – også i møte med skepsis og misnøye.

2. Skape forståelse i befolkningen

Bidra til at innbyggerne ser verdien av VA-investeringene, forstår nødvendigheten av økte kostnader og opplever tiltakene som rettferdige og framtidsrettede.

3. Bygge en felles fortelling

Etablere en tydelig, gjenkjennelig og framtidsrettet narrativ som brukes på tvers av kommuner og aktører i Vannteam Øst.

2. VEIVALG, BUDSKAP OG HISTORIE

VEIVALG OG KOMMUNIKASJONSGREP

1. Et godt kommunikasjonsgrunnlag

Klare, ferdigformulerte budskap og talepunkter

Svar på vanlige spørsmål og kritiske innvendinger

→ *Trygghet gir gjennomslagskraft*

2. En felles fortelling

Et felles, gjenkjennelig narrativ som kan brukes på tvers av fag, politikk og administrasjon

Den skal forklare hva som står på spill – og hva vi vinner

→ *Mennesker husker historier, ikke rapporter*

3. Personlig og lokalt

Vi bruker eksempler fra egen kommune eller nabolaget

Vi viser hvordan tiltakene påvirker hverdagen – nå og i framtiden

→ *Folk bryr seg mer når det angår dem direkte*

VÅR FELLES HISTORIE

I generasjoner har vi i Norge hatt den luksusen at vi kan skru på krana og få rent drikkevann – og skylle det brukte vannet rett bort, uten bekymring. Vi tar det som en selvfølge. Men under føttene våre finnes et system av rør, ledninger og anlegg som mange steder er gamle, slitte og ikke tilpasset dagens krav – og enda mindre morgendagens.

I dag står vi ved et veiskille. Klimaendringer, strengere rensekrav og flere mennesker legger press på systemene vi har. Uten investeringer nå, vil vi ikke kunne sikre rent vann, trygt nærmiljø og robuste avløpssystemer i framtiden. Det handler ikke bare om å unngå miljøskader – det handler om helse, sikkerhet og verdier vi ofte glemmer at vi har. Rent badevann, friske elver og et levende lokalmiljø kan ikke tas for gitt lenger.

Investeringene vi gjør i dag, er kostnader vi tar for å sikre framtida. Når vi prioriterer vann og avløp nå, bygger vi beredskap for et mer krevende klima, beskytter naturen og legger grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn i generasjoner framover. Det handler om å ta vare på det mest grunnleggende vi har – før det svikter.

Og det er nettopp derfor vi gjør dette: fordi rent vann ikke er et mirakel – det er et resultat av kloke prioriteringer, felles innsats og langsiktig ansvar. Vi investerer i noe som alltid har vært der, men som aldri har vært viktigere. Dette handler ikke bare om rør og anlegg under bakken. Det handler om tillit, trygghet – og om å overlate samfunnet i bedre stand enn vi overtok det.

HOVEDBUDSKAP

Vann og avløp er grunnleggende – men ikke selvsagt. Trygt drikkevann og rene vannveier er noe vi tar for gitt. Men under bakken finnes et gammelt og sårbart system som nå må fornyes for at det fortsatt skal fungere.

Vi står ved et veiskille – vi må handle nå. Klimaendringer, befolkningsvekst og strengere krav gjør at vi ikke lenger kan utsette nødvendige investeringer i vann og avløp.

Investeringene vi gjør nå, er for framtida. Dette handler ikke om ekstravagante prosjekter – det handler om helse, beredskap, miljø og trygghet for oss, våre barn og dem som kommer etter.

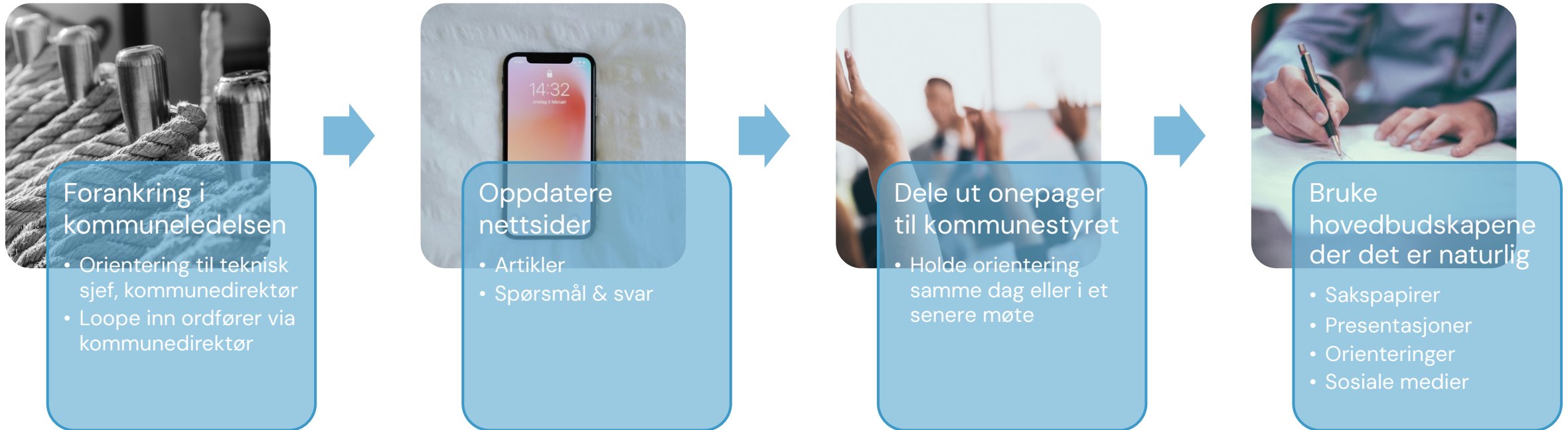
Det vil koste – men verdien er langt større. Avgiftene vil øke, men det er nødvendig for å sikre rent vann, robuste tjenester og et samfunn som henger sammen.

3. STRATEGI OG TILTAK

FORSLAG TIL GJENNOMFØRING I KOMMUNENE

FORANKRING I KOMMUNELEDELSEN

Hvorfor

For at kommunikasjonsarbeidet skal ha effekt, må det være solid forankret i kommuneledelsen – hos kommunedirektør, teknisk sjef og øvrige nøkkelpersoner. Med deres eierskap og deltakelse bidrar du til at kommunikasjon rundt VA-investeringer blir en viktig del av kommunens samlede prioriteringer. Det er viktig at ledelsen forstår budskapene, og at de er tydelige og trygge på budskapene i møte med folkevalgte, innbyggere og media. Når ledelsen eier kommunikasjonen, står hele organisasjonen sterkere. Det gir trygghet– og sikrer at de vanskelige, men riktige beslutningene blir forklart med troverdighet og tyngde.

Hvordan

- Inviter ledelsen inn tidlig.
- Presenter kommunikasjonsplanen i ledermøter og tilby korte og konkrete oppsummeringer av budskap og tiltak. Bruk gjerne presentasjonen som følger denne kommunikasjonsplanen, som et utgangspunkt for din egen presentasjon.
- Tilby ferdige innlegg, talepunkter og presentasjoner som ledelsen kan bruke i egne kanaler.
- Hold ledelsen løpende orientert om kommunikasjonstiltak, og eventuelt hvilke spørsmål som stilles fra innbyggere og folkevalgte.

OPPDATERE NETTSIDER

Hvorfor

Når innbyggerne søker informasjon om vann og avløp, er kommunens nettsider ofte det første stedet de leter. Oppdaterte og lett tilgjengelige nettsider bidrar til å bygge tillit og forståelse. De gir et tydelig, saklig og samlet svar på spørsmål om hvorfor tiltakene er nødvendige, hva som konkret skjer i egen kommune – og hva innbyggerne får igjen for pengene. De er også et viktig verktøy for å sikre at folkevalgte og ansatte har et felles faktagrunnlag. En oppdatert nettside gjør det lettere å være åpen, ærlig og tydelig – og gir folk mulighet til å sette seg inn i saken.

Hvordan

Spørsmål / svar

Denne planen inneholder 10 spørsmål/svar som kan både økes og minskes i omfang og tilpasses lokale forhold. Ved å være en aktiv lyttepost kan du fylle på listen med aktuelle spørsmål / svar som de folkevalgte eller innbyggerne lurere på. Del gjerne med de andre VA-ekspertene i vannområdet.

Nye artikler om aktivitet innen VA

Gode, informative artikler på kommunens nettsider kan bidra til å skape forståelse, engasjement og aksept for arbeidet med vann og avløp. Forslag:

- «Slik jobber vi for å forhindre forurensning»
- «Dette kan du gjøre selv for å hjelpe vannet»
- «Slik kobler du fra taknedløp»
- «Fettvett – ikke dump det i vasken»
- «Derfor investerer vi i renseanlegget ved [lokalt stedsnavn]»
- «Slik bidrar vi til å redde Oslofjorden»
- «Hva skjer med vannet ditt før det når springen?».

Oppdatert kontaktinformasjon

- Test å legge ut direkte kontaktinformasjon til den eller de som kan vann og avløp. Kanskje er nytten større enn ulempen!

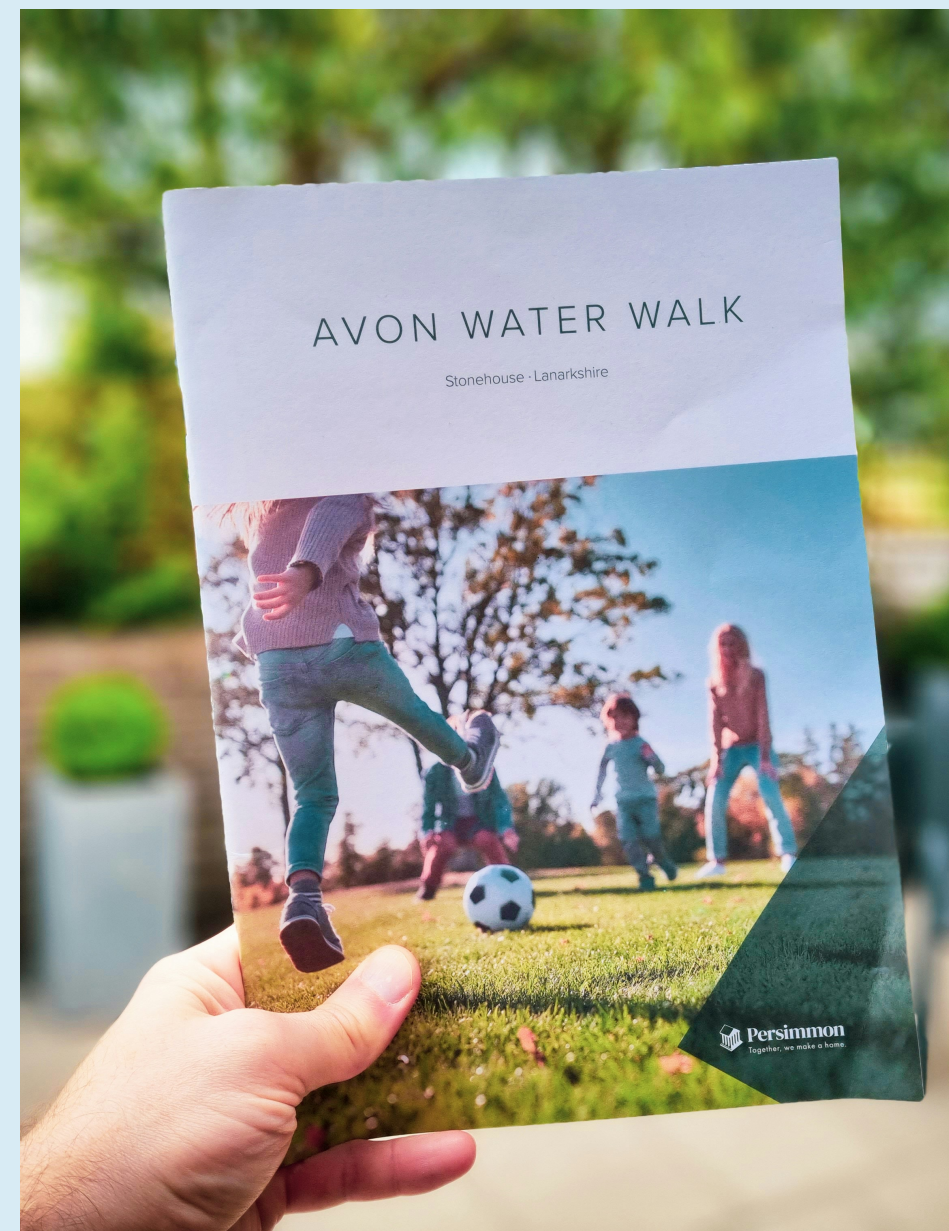
DELE UT ONEPAGER TIL DE FOLKEVALGTE

Hvorfor

Hensikten i planen er at de folkevalgte både er kanal og målgruppe. Dermed er det avgjørende å møte dem på de riktige arenaene. Et godt utgangspunkt er møtene i kommunestyret eller de politiske utvalgene. En mulighet vil der være å dele ut enkel, men tydelig one-pager som oppsummerer de viktigste argumentene og budskapene. Hensikten er å nå målgruppen på en lettfattelig, men effektiv måte, slik at de blir kjent med og bruker budskapene.

Hvordan

- Utvikle en onepager/flygeblad i størrelsen A4 eller A5.
- Besøke kommunestyremøtene til alle kommunene i vannområdet, og dele ut one-pageren. Oppdraget kan bli med en relevant orientering om vann og avløp.
- Produktet kan for eksempel også inneholde en QR-kode som lenker til en landingsside hvor de folkevalgte kan finne mer utfyllende og detaljert informasjon.

BRUKE HOVEDBUDSKAP DER DET ER NATURLIG

Hvorfor

Repetisjon er avgjørende for at budskap skal feste seg og gå effekt. Derfor er det også viktig å bruke hovedbudskapene i alle sammenhenger hvor det er naturlig. Det gjelder sakspapirer, informasjonsskriv, materiell, nettsaker og orienteringer. Derfor er det også anbefalt å utvikle en budskapsbank som er tilgjengelig. Samtidig er det viktig å gjøre lokale tilpassinger til tekstene ved behov. Det sikrer identifikasjon hos innbyggerne i kommunene/vannområdet.

Hvordan

- Gjøre budskapsbanken lett tilgjengelig for relevant administrasjon i kommunene i vannområdet.
- Sørge for at det er enkelt å tilpasse budskapene til lokale forhold.
- Bruke budskapene i relevante sakspapirer, informasjonsskriv, materiell, nettsaker og orienteringer

4. VEDLEGG (KOMMUNIKASJONSPRODUKTER)

VEDLEGG A: SPØRSMÅL OG SVAR

1. Hvorfor må vi gjøre disse investeringene nå?

Fordi store deler av vann- og avløpsnettet er gammelt og ikke oppfyller dagens krav. Hvis vi ikke handler nå, risikerer vi dårlig vannkvalitet, forurensning og høyere kostnader senere.

2. Hva skjer hvis vi lar være å investere?

Da øker risikoen for utslipp, vannskader, helseproblemer og store kostnader i fremtiden. Det er dyrere å vente enn å forebygge.

3. Hva får jeg igjen for høyere vann- og avløpsgebyr?

Du får tryggere tjenester, rent vann, bedre beredskap og et miljø vi kan være stolte av – både i nærmiljøet, vassdragene og i fjorden.

4. Kan vi ikke vente til økonomien er bedre?

Dessverre ikke. Kravene er skjerpet, klimaendringene øker presset på systemene – og jo lenger vi venter, jo mer kostbart og akutt blir det.

5. Er dette noe alle kommuner må gjøre?

Ja. Dette er en nasjonal utfordring, og mange kommuner i Norge står i samme situasjon – med behov for å oppgradere gamle VA-anlegg.

6. Er det staten som pålegger oss dette?

Staten stiller krav til rensing og miljøstandarder. Men det er kommunenes ansvar å sørge for at innbyggerne har trygt vann og gode avløpsløsninger.

7. Hvordan vet vi at dette faktisk er nødvendig?

Faglige tilstandsvurderinger viser tydelig at rørene og anleggene mange steder er nedslitte og ikke tåler framtidens belastning. Det er bred faglig og politisk enighet om behovet.

8. Hvorfor snakker dere så mye om framtida?

Fordi det vi bygger nå skal vare i flere generasjoner. Vi gjør dette for barna våre – på samme måte som tidligere generasjoner bygde for oss.

9. Hva gjør dere for å holde kostnadene nede?

Vi planlegger langsiktig, samarbeider på tvers av kommuner og prioriterer tiltak som gir mest effekt for pengene. Men etterslepet er stort, og noen kostnader er uunngåelige.

10. Hvordan kan jeg være trygg på at dette er riktig?

Fordi investeringene handler om å beskytte det viktigste vi har: rent vann, trygg natur og robuste fellesskap. Dette er ikke et valg vi tar – det er et ansvar vi bærer.

VEDLEGG B: ONEPAGER TIL DE FOLKEVALGTE (TEKSTSKISSE)

SIDE 1:

I generasjoner har vi hatt luksusen å skru på krana og få rent drikkevann. Vi tar det som en selvfølge, men under føttene våre finnes et system av rør, ledninger og anlegg som mange steder er gamle, slitte og ikke tilpasset dagens krav – og enda mindre morgendagens.

Uten investeringer nå, vil vi ikke kunne sikre rent vann, trygt nærmiljø og robuste avløpssystemer i framtiden. Det vi gjør i dag, er kostnader vi tar for å sikre framtida. Da legger vi grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn i generasjoner framover. Det handler om å ta vare på det mest grunnleggende vi har – før det svikter.

Og det er nettopp derfor vi gjør dette: fordi rent vann ikke er et mirakel – det er et resultat av kloke prioriteringer, felles innsats og langsiktig ansvar. Vi investerer i noe som alltid har vært der, men som aldri har vært viktigere. Dette handler ikke bare om rør og anlegg under bakken. Det handler om tillit, trygghet – og om å overlate samfunnet i bedre stand enn vi overtok det.

SIDE 2: RENT VANN. TRYGG FREMTID.

- 1) Vann og avløp er grunnleggende – men ikke selvsagt.** Trygt drikkevann og rene vannveier er noe vi tar for gitt. Men under bakken finnes et gammelt og sårbart system som nå må fornyes for at det fortsatt skal fungere.
- 2) Vi står ved et veiskille – vi må handle nå.** Klimaendringer, befolkningsvekst og strengere krav gjør at vi ikke lenger kan utsette nødvendige investeringer i vann og avløp.
- 3) Investeringene vi gjør nå, er for framtida.** Dette handler ikke om ekstravagante prosjekter – det handler om helse, beredskap, miljø og trygghet for oss, våre barn og dem som kommer etter.
- 4) Det vil koste – men verdien er langt større.** Avgiftene vil øke, men det er nødvendig for å sikre rent vann, robuste tjenester og et samfunn som henger sammen.

VEDLEGG C: FORSLAG TIL INNLEGG I SOSIALE MEDIER

💧 Vi er vant til at vannet i springen alltid er rent, og at det vi skyller ned i sluket bare forsvinner. Men det er ikke noe som skjer av seg selv. Under bakken i [kommunenavn] ligger kilometer på kilometer med rør – mange av dem gamle og sårbare. Nå må vi fornye dette systemet. Trygt drikkevann og rene vannveier er noe vi skal kunne ta for gitt. Men det krever at vi tar ansvar i dag. 🙌 Les mer om hvordan vi sikrer vann og avløp i [kommunenavn]: [lenke til nettside eller informasjonsside]

☁️ Mer styrtregn, flere folk og strengere miljøkrav setter avløpssystemene våre på prøve. Derfor kan vi ikke lenger vente med å oppgradere vann- og avløpsanleggene her i [kommunenavn]. Hvis vi skal fortsette å ha rent vann i springen, trygge badeplasser og et sunt miljø rundt [lokal badeplass / elv / vann], må vi handle nå. Det er en investering i helse og miljøet vårt. 🙌 Vil du vite mer om hva som skjer og hvorfor? [lenke]

🚰 Vann handler ikke om luksus, men om helse, beredskap og miljø – for oss, barna våre og dem som kommer etter. Når vi investerer i vann og avløp i [kommunenavn], investerer vi i trygghet. Vi sørger for at vannet i springen fortsatt er trygt å drikke. Vi beskytter [lokal badeplass / elv / vann] mot utslipp og forurensning. Og vi gjør oss robuste mot et mer krevende klima. 💙 Vi bygger ikke for i dag – vi bygger for framtida. 🙌 Les mer om hvorfor vi prioriterer dette nå: [lenke]

💰 For å sikre rent vann, robuste tjenester og et miljø som holder – også i framtida – må vi bygge nye renseanlegg og skifte gamle vann- og avløpsrør i [kommunenavn]. Alternativet er verre: dårligere tjenester, større utslipp og høyere regninger på sikt. 💧 Rent vann er ikke gratis – men investeringen lønner seg. 🙌 Les mer om arbeidet vårt med å sikre vann og avløp i [kommunenavn]: [lenke] 💡

Tips for lokal tilpasning:

- Bruk bilder fra lokalt nærvann, badeplasser, elver eller fra anleggsarbeid i egen kommune.
- Bruk lokale navn
- Inkluder gjerne ordfører eller en lokal VA-ansatt som avsender i video eller bilde, gjerne med sitat. For eksempel noe a la: «*Det er viktig for oss i [kommunenavn] at vi tar vare på vannet vårt for framtida.*»

VEDLEGG D: HVIS DU VIL SKRIVE KRONIKK

Lokalavisene oppfordrer til lokal debatt og mediene er en fin arena for å spre kunnskap til mange. Kronikken kjennetegnes av at noen utenfor redaksjonen skriver om et tema som er aktuelt. Det er som et leserinnlegg/debattinnlegg, men med mer plass til å forklare og argumentere.

Kronikken

- skal gjengi fakta og sannhet
- gir innsikt og setter i sammenheng
- er saklig, men ikke tørr
- har et subjektivt perspektiv; avisen ønsker skribentens syn og kunnskap

Vær bevisst på din rolle; som folkevalgt står du friere til å ha egne meninger, mens som medarbeider i administrasjonen representerer du kommunen. Det gir deg en unik avsenderidentitet og ofte stor troverdighet som ekspert, men det følger også med et ansvar for å kommunisere i tråd med kommunens planer og de folkevalgtes vedtak.

Når du velger kronikk som verktøy, bør du også være forberedt på eventuell debatt i ettertid. Kanskje kan du svare andre innsendere med en kort replikk i avisen, dersom du skaper engasjement med din opprinnelige kronikk.

VEDLEGG E1: FORSLAG TIL KRONIKK

Her kommer et forslag til kronikken **«Hvorfor vi må handle nå for å sikre framtidens vann»**, skrevet etter malen vi laget sammen – med rom for lokale tilpasninger (sted, tiltak, prosjekter, fakta):

Hvorfor vi må handle nå for å sikre framtidens vann

Vi tenker sjelden over hvor vannet i springen kommer fra. Vi regner med at det alltid er der – klart, trygt og tilgjengelig. Like selvsagt er det at det vi skyller ned i sluket, forsvinner uten problemer. Dette er noe av det mest grunnleggende vi har i samfunnet vårt: rent drikkevann og trygg håndtering av avløpsvann.

Men det vi tar for gitt, er nå under press. Under bakken i [KOMMUNENAVN] ligger kilometer på kilometer med vann- og avløpsrør – mange av dem gamle og sårbare. Flere steder ble rørene lagt for 50 til 100 år siden, og de er ikke bygget for å håndtere dagens behov, langt mindre framtidens. Samtidig vet vi at klimaendringene gir mer styrtregn og større belastning på avløpssystemene våre. Befolkningen øker, og kravene til rensing blir stadig strengere. Dette er ikke problemer som kan løses med plaster og nødløsninger. Vi står ved et veiskille: Nå må vi investere i framtidens vann- og avløpstjenester.

VEDLEGG E2: FORSLAG TIL KRONIKK

I [KOMMUNENAVN] betyr det blant annet at vi planlegger [tilpass her: «å oppgradere renseanlegget ved [STED]», «å fornye X kilometer med gamle vannledninger», «å legge nytt ledningsnett i området rundt [STED]»]. Disse investeringene koster, og de vil merkes. Men alternativet – å la være å handle – vil koste enda mer, både i kroner og i miljøskader. Uten oppgradering risikerer vi flere utslipp i elver og fjorder, dårligere badevann og høyere fare for vannbårne sykdommer. Når systemene svikter, er regningen alltid størst for dem som kommer etter.

Derfor er det så viktig at vi gjør dette nå, mens vi fortsatt har muligheten til å planlegge og gjennomføre skikkelige løsninger. Dette handler ikke om ekstravagante prosjekter. Det handler om helse, miljø, beredskap og trygghet for oss alle. Om å sørge for at barna våre kan vokse opp med det samme trygge vannet og det rene nærmiljøet som vi har tatt for gitt.

Vi vet at avgiftene vil øke. Det er krevende, spesielt i en tid der mange opplever dyrtid og presset økonomi. Men vi skylder hverandre å være ærlige om hvorfor. Rent vann og et velfungerende avløpssystem er ikke gratis – men verdien er langt større enn kostnaden. Og regningen blir alltid høyere når vi venter for lenge.

Det fine med vann er at det binder oss sammen. Det er felleskapet vårt i flytende form. Alle trenger det, uansett alder, inntekt eller hvor vi bor. Det vi gjør nå, gjør vi for alle – og for dem som kommer etter oss.

